NN 107/2017 (3.11.2017.), Nacionalna strategija razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2021. godine

HRVATSKI SABOR

2460

Na temelju članka 6. Zakona o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu (»Narodne novine«, br. 146/08.) Hrvatski sabor na sjednici održanoj 27. listopada 2017. donio je

NACIONALNU STRATEGIJU

RAZVOJNE SURADNJE REPUBLIKE HRVATSKE ZA RAZDOBLJE OD 2017. DO 2021. GODINE

1. UVOD

Nacionalna strategija razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2021. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija) donesena je sukladno Zakonu o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu[1](»Narodne novine«, broj 146/08). Nadograđujući prethodnu i prvu Nacionalnu strategiju, Republika Hrvatska na ovaj način nastavlja utvrđivati nacionalnu politiku međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći kao jednu od ključnih sastavnica i važnih instrumenata vanjske politike.

Osnovni je cilj međunarodne razvojne politike koristiti financijske i nefinancijske kapacitete kako bi se dugoročno i trajno suzbilo globalno siromaštvo i stvaranje ovisnosti o pomoći, te pomoglo osobama, zajednicama, državama i regijama u preuzimanju odgovornosti za vlastiti napredak. Humanitarna pomoć kratkoročna je i hitna podrška stanovništvu pogođenom prirodnim nepogodama, tehničko-tehnološkim ili krizama prouzročenima ljudskim djelovanjem, čiji je glavni cilj spašavanje zdravlja i ljudskog života.

Siromaštvo, oružani sukobi, totalitarne ideologije, ekstremizmi, društvena isključenost, povrede ljudskih prava, politički progoni, migracijski pritisci i posljedice klimatskih promjena imaju izravnu uzročno-posljedičnu vezu sa stupnjem razvijenosti društava. Siromaštvo je prije svega ključan univerzalni izazov razvojne politike koji je potrebno promatrati iz perspektive šire od agregiranih statističkih podataka, a njegovom rješavanju nužno je pristupiti na sveobuhvatan i usklađen način, ciljano, poštujući kontekst i uzimajući u obzir iskazane potrebe primatelja. K tomu, mnogi od navedenih izazova, s kojima se zemlje u razvoju susreću, teško su dokučivi razvijenim društvima, koja su od, primjerice, rata, gladi, epidemija, već uspjela dostići generacijski odmak.

U samo dva desetljeća od svojeg osamostaljenja, Republika Hrvatska je prešla put od zemlje suočene s agresijom, Domovinskim ratom, humanitarnom krizom i primanjem razvojne pomoći, poslijeratnom obnovom i oporavkom, demokratskom tranzicijom iz totalitarnog u demokratski sustav, iz planskog u tržišno gospodarstvo. Pristupanjem Sjevernoatlantskom savezu (NATO) i Europskoj uniji (EU) pridružili smo se skupini najrazvijenijih država i ujedno najvećem i najutjecajnijem donatoru na svijetu, koji izdvaja više od polovice ukupne globalne razvojne pomoći.

Položaj Republike Hrvatske u globalnim okvirima razvojne politike određen je veličinom, kapacitetima i izazovima nove zemlje davateljice, no, jednako tako i iskustvom poslijeratne tranzicije koje je Republika Hrvatska prepoznala kao svoju dodanu vrijednost u razvojnoj politici, koje će nastaviti nadograđivati i uz pomoć kojeg će imati priliku globalnoj razvojnoj zajednici doprinijeti udjelom razmjerno većim nego države sličnoga vanjskopolitičkog utjecaja i gospodarskog obujma. Tijekom ratne i poslijeratne demokratske tranzicije Republika Hrvatska je stekla jedinstvena iskustva i znanja koja hrvatskoj razvojnoj politici daju komparativnu prednost u globalnoj zajednici davatelja razvojne suradnje.

Republika Hrvatska će uz pomoć Nacionalne strategije nastaviti ugrađivati vlastita tranzicijska iskustva u razvojni instrumentarij Europske unije, dok će na globalnoj razini nesebično prenositi iskustva vlastitog razvoja zemljama koje prolaze kroz slične izazove tranzicije. Na taj način će ponuditi konkretan doprinos razvoju čovječanstva, ali i osnažiti svoj vanjskopolitički položaj te potaknuti vlastiti gospodarski razvoj i unaprijediti vlastitu sigurnost.

2. STRATEŠKI OKVIR

2.1. Međunarodni okvir

Politika razvojne suradnje i humanitarne pomoći sve je istaknutiji instrument za uspostavu i razvoj vanjskopolitičkih kao i sveukupnih gospodarskih i društvenih odnosa. Neovisno o političkim, gospodarskim ili svjetonazorskim interesima kako davatelja tako i primatelja, razvojna i humanitarna politika prije svega predstavljaju iskonsku težnju čovjeka da na miran i održiv način potakne razvoj cjelokupnog čovječanstva, što je, uostalom, i potvrđeno Agendom 2030 Ujedinjenih naroda (UN) i Ciljevima održivog razvoja.

Jedan od ciljeva Nacionalne strategije svakako je ponuditi odgovore na trenutačna kretanja, pronaći odgovarajuće mjesto, dodanu vrijednost i koristi za Republiku Hrvatsku u njima te, u skladu s međunarodnim dogovorima i hrvatskim vanjskopolitičkim prioritetima, uspostaviti strateški okvir za unaprjeđenje hrvatske politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći u narednom razdoblju.

2.1.1. Promjene u razvojnoj paradigmi

Globalna politika razvojne suradnje, naročito u posljednjem desetljeću, doživjela je značajne promjene. Prije svega, porasla je svijest kako je razvojna suradnja djelotvorniji instrument od razvojne pomoći. Točnije, preobražaj iz odnosa davatelj-primatelj u odnos partner-partner daje veći učinak i osnažuje viziju globalnog partnerstva. Suradnja i partnerstvo povećavaju odgovornost primatelja, a davatelju daju jasne smjernice o konkretnim potrebama društva u koje namjerava usmjeriti pomoć. Osim toga, imajući na umu činjenicu kako je razvojna suradnja često vanjskopolitička prethodnica šire političke i gospodarske suradnje, ovakav partnerski odnos već u začetku stvara zdrave preduvjete za uspostavu opsežnije suradnje između ravnopravnih partnera.

Nadalje, tradicionalni oblici podrške, koji su se oslanjali na međudržavnu službenu razvojnu pomoć[2](Prema definiciji Odbora za razvojnu pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD DAC) službena razvojna pomoć odnosi se na doprinose međunarodnim institucijama te aktivnosti i mjere koje se financiraju iz proračuna državnih i lokalnih vlada s ciljem poticanja razvoja i napretka zemalja u razvoju koje se nalaze na popisu primatelja razvojne pomoći. Popis primatelja nalazi se na internetskoj stranici Odbora za razvojnu pomoć (http://www.oecd.org/dac/stats/daclist.htm).), ustuknuli su pred dinamičnijim oblicima suradnje, kojima se, prvo, napušta izrazito jednosmjeran odnos između dvije zemlje, a drugo, financijsku pomoć zamjenjuju često djelotvorniji tehnički i drugi nefinancijski oblici podrške, kojima se potiče razmjena znanja i iskustava kao i međusobno učenje. K tomu, sve se učestalijom čini potreba za sveobuhvatnim bilježenjem različitih oblika razvojne suradnje, poput vanjskih ulaganja ili međunarodnog sigurnosnog i mirovnog djelovanja. Revizija definicije službene razvojne pomoći, kao i rasprave o novim modelima bilježenja ukupne službene podrške održivom razvoju, koje se trenutno vode u okviru Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD), također bi u konačnom ishodu trebale oslikavati ove nove tendencije i obuhvatiti širi spektar izdvajanja za globalni razvoj.

Konačno, sve je veća svijest globalne zajednice da je razvoj višesmjeran proces koji će biti djelotvoran jedino ako se poštuje i potiče vlasništvo zemalja u razvoju nad samim procesom, ako se suradnja temelji na održivosti rezultata, ako se uključi širok spektar dionika u globalno partnerstvo te ako se osigura transparentnost i međusobna odgovornost prilikom provedbe razvojne suradnje. Upravo navedena načela obuhvaćena su Partnerstvom za djelotvornu razvojnu suradnju utvrđenim u Busanu 2011. godine[3](Busanska deklaracija o partnerstvu za djelotvornu razvojnu suradnju, Busan, 2011.), kao i njegovim prethodnicima iz Pariza[4](Pariška deklaracija o djelotvornosti pomoći, Pariz, 2005.) i Accre[5] (Plan za djelovanje iz Accre, Accra, 2008.).

2.1.2. Novi dionici u razvojnoj politici

U razvojnu suradnju u sve većoj mjeri i u sve većem opsegu uključuju se netradicionalni donatori, kako institucionalni tako i izvaninstitucionalni. Prije svega, u tradicionalni dvostrani odnos između razvijenih i zemalja u razvoju u sve većoj mjeri se uključuju zemlje koje u posljednjem desetljeću bilježe znakovit gospodarski rast. Ta brzorastuća gospodarstva bivaju svjesna dobrobiti međunarodne razvojne politike te se sve aktivnije uključuju u nju i postaju važni i utjecajni dionici, unoseći pritom vlastita načela i prioritete. Nadalje, uz civilno društvo, vjersku i znanstvenu zajednicu kao izvaninstitucionalne dionike, u globalnoj razvojnoj politici sve istaknutiju ulogu dobiva privatni sektor kao i privatni donatori koji ciljanim usmjeravanjem sredstava, često u određene razvojne niše, uvelike utječu na globalni razvojni krajolik. Njihov doprinos neizostavan je u brojnim globalnim procesima, poput Razvojnog plana iz Dohe[6](Ministarskom deklaracijom iz Dohe 2001. godine započet je proces pregovora oko Razvojnog plana iz Dohe u sklopu Svjetske trgovinske organizacije.), pregovora oko smanjenja posljedica klimatskih promjena[7](Pregovori u sklopu Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama iz 2002. godine.), naročito tijekom Konferencije UN-a o klimatskim promjenama iz Pariza 2015. godine[8](Konferencija Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama, Pariz,

2015. godina.), ili pregovora oko Agende 2030 o Ciljevima održivog razvoja[9](Pregovori nastavno na Konferenciju Ujedinjenih naroda o održivom razvoju, Rio+20, iz 2012. godine.) kao i u raspravama u okviru Svjetske konferencije o smanjenju rizika od katastrofa[10](Treća Svjetska konferencija o smanjenju rizika od katastrofa, Sendai, 2015. godina.) i Svjetskog humanitarnog sastanka na vrhu[11](Svjetski humanitarni sastanak na vrhu, Istambul, 2016. godina.).

2.1.3. Novi globalni izazovi

Promjene u razvojnom krajoliku međusobno se nadovezuju na brojna druga globalna politička, gospodarska i društvena kretanja među kojima također bilježimo složene, često dinamične promjene. Prirodne katastrofe sve su češće, sve raširenije i sve kobnije. Krize prouzročene čovjekovim djelovanjem više nisu samo pojavnost u tradicionalno krhkim i nestabilnim državama i regijama, nego izbijaju i u našem bliskom susjedstvu. Sukobi, sigurnosne i terorističke prijetnje, migracije i zaraze sve se rjeđe mogu zaustaviti i obuzdati unutar granica jedne države, dapače, sve je znakovitije njihovo prelijevanje u zemlje stabilne demokracije. Rastuće raslojavanje društva i nejednakosti, društvena isključenost i neslobode doveli su do toga da siromaštvo, glad i bolest žive u susjedstvu s raskoši i rasipanjem resursa, dok je unutar nacionalnih granica pojedinih zemalja razvidan jaz između ujedno najbogatijih i najsiromašnijih stanovnika na svijetu. Posljedica toga i političkih kriza su i masovne migracije ljudi koji za sebe i svoje obitelji traže zaštitu i kvalitetniji život u drugim zemljama svijeta, trenutačno u velikoj mjeri u EU. Za razvojne politike EU-a pa tako i Republike Hrvatske zadatak, stoga, više nego ikad, postaje potaknuti smanjenje nejednakosti, društvenu isključenost i neslobode, te globalno objediniti i uskladiti, kako politike tako i dionike, koji će dati djelotvoran odgovor na pitanja održivog i ujednačenog razvoja, mira i stabilnosti čovječanstva.

2.1.4. Novi globalni okvir razvojne politike

Međunarodna zajednica je 2015. godine okončala petnaestogodišnji ciklus započet 2000. godine Milenijskom deklaracijom UN-a[12](Milenijska deklaracija UN-a, New York, 2000.) kojom je utvrđeno osam Milenijskih razvojnih ciljeva. Osnovna zamisao Milenijskih razvojnih ciljeva bila je dokinuti siromaštvo, unaprijediti obrazovanje, promicati jednakost spolova, smanjiti smrtnost djece, poboljšati zdravlje majki, boriti se protiv HIV-a/SIDA-e, osigurati održivost okoliša i razviti globalno partnerstvo za razvoj. Dok se napredak u nekim ciljevima mogao označiti dojmljivim, drugi ciljevi bili su daleko od svojeg ostvarenja. Jednako tako, brojni podatci potvrđuju zemljopisni jaz u ispunjenju ciljeva, pri čemu su najnerazvijenije regije podsaharske Afrike i južne Azije i dalje prednjačile u zaostatku. Nadalje, jasno su razlučivane obveze donatora i primatelja, kako u pogledu financiranja, tako u pogledu provedbe i nadzora. Vezano uz financiranje, Dogovorom iz Monterreya[13](Dogovor iz Monterreya o financiranju za razvoj, Monterrey, 2002.) iz 2002. godine provedba Milenijskih razvojnih ciljeva osnažena je konkretnom obvezom razvijenih zemalja da za službenu razvojnu pomoć izdvajaju 0,7% svojeg bruto nacionalnog dohotka (BND). Ipak, globalna financijska kriza negativno je utjecala na službenu razvojnu pomoć razvijenih zemalja i malobrojne su zemlje do 2015. godine uspjele ispuniti ovu obvezu.

Povlačeći pouke iz Milenijskog procesa, globalna zajednica je 2015. godine iznjedrila novu Agendu 2030[14](Završni dokument Sastanka na vrhu o održivom razvoju – Preobražujemo naš svijet: Agenda 2030 za održivi razvoj, New York, 2015.), u sklopu koje je usvojeno 17 novih Ciljeva održivog razvoja, ali i novi okvir financiranja razvoja[15](Završni dokument Treće međunarodne konferencije o financiranju za razvoj – Plan za djelovanje iz Adis Abebe, Adis Abeba, 2015.). Cilj je novog procesa stvoriti plan za istinsku preobrazbu društva, stvoriti temelje za veću uključivost te širem spektru dionika otvoriti mogućnosti sudjelovanja u Agendi 2030. Novi razvojni okvir jedinstvena je prilika za međunarodnu zajednicu da prevlada tradicionalne podjele, usredotoči se na rješavanje globalnog siromaštva i nejednakosti kroz usklađivanje društvene, gospodarske i okolišne dimenzije održivog razvoja te se usmjeri na univerzalni pristup, koji će u obvezama obuhvatiti sve, a u pomoći ne izostaviti nikoga. Ciljevi održivog razvoja stoga su brojniji, složeniji i opsežniji od Milenijskih razvojnih ciljeva, a njihova provedba zadaća je cjelokupne globalne zajednice, razvijenih i zemalja u razvoju, države i društva u cjelini. Primjerice, Ciljevima održivog razvoja u većem je opsegu obuhvaćena gospodarska dimenzija razvoja kao i koncept miroljubivih društava, koji u Milenijskim razvojnim ciljevima nije bio predviđen, a koji obuhvaća sprječavanje nasilja, jačanje institucija i sprječavanje sukoba i kriza. Jednako tako, Ciljevi održivog razvoja, sa svojih 169 podciljeva i pridruženih im pokazatelja, u većoj mjeri obuhvaćaju kvalitativnu dimenziju mjerenja, za razliku od Milenijskih razvojnih ciljeva koji su se uglavnom oslanjali na kvantitativnu analitiku.

Načelno, Ciljevi održivog razvoja obuhvaćaju iskorjenjivanje siromaštva i gladi, osiguravanje zdravog života i blagostanja, kvalitetno obrazovanje, ravnopravnost spolova, čistu vodu i zdravstvene uvjete, dostupnost energije, dostojan posao i gospodarski rast, industriju, inovacije u infrastrukturu, smanjenje nejednakosti, održive gradove i zajednice, odgovornu potrošnju i proizvodnju, djelovanje u pogledu klimatskih promjena, očuvanje podvodnog i života na kopnu, mir, pravednost i snažne institucije i, konačno, snažna partnerstva u provedbi ovih ciljeva. Financiranje novoga razvojnog okvira, osim ponovljene obveze razvijenog svijeta da će nastaviti podizati razinu izdvajanja za službenu razvojnu pomoć do

0,7% BND-a[16](Plan za djelovanje iz Adis Abebe, Adis Abeba, 2015.), temelji se na novim globalnim uključivim razvojnim tendencijama i uzima u obzir nove dionike, oslanjajući se tako na izvore šire od domene službene razvojne pomoći, primjerice na doprinos privatnih donatora, vanjska ulaganja i aktiviranje domaćih resursa.

2.2. Uloga Europske unije u globalnoj razvojnoj i humanitarnoj politici

Unatoč globalnim promjenama, Europska unija skupno i dalje ostaje najveći globalni donator razvojne suradnje i humanitarne pomoći s više od polovice ukupnog iznosa međunarodne razvojne suradnje. K tomu, na novu realnost u globalnoj razvojnoj politici Europska unija dala je odgovor 2012. godine usvojivši strateške smjernice pod nazivom *Plan za promjene*[17]*(Zaključci Vijeća o Planu za promjene, Bruxelles, 2012.),* čiji je cilj jačanje učinka i pospješivanje djelotvornosti razvojne politike EU-a. Ovaj novi smjer usklađen je s preuzetim međunarodnim obvezama poput spomenute Deklaracije iz Busana te uključuje načela poput usmjeravanja razvojne pomoći na najpotrebitije, odnosno najnerazvijenije zemlje, prepuštanja vlasništva nad razvojnom suradnjom zemljama primateljicama u svrhu postizanja uzajamne odgovornosti, usredotočenosti razvojne suradnje na ograničen broj sektora u zemlji primateljici, fleksibilnosti u provedbi kroz smanjenje upravnih zapreka te otvorenosti novim i inovativnim izvorima financiranja. Konkretno, djelotvornost razvojne suradnje na razini EU-a ojačana je konceptom usklađenosti politika za razvoj[18](Zaključci Vijeća EU-a o usklađenosti politika za razvoj, Bruxelles, 2005., 2009. i 2013.), razvojnim modalitetima poput zajedničkog programiranja, delegirane suradnje te povezivanja kredita i bespovratnih sredstava.

Planom za promjene EU je ocrtao provedbene smjernice i načela svojeg razvojnog djelovanja. Međutim, novi globalni izazovi i ishodi međunarodnih skupova nametnuli su potrebu za sadržajnim zanavljanjem strateških smjernica razvojne politike EU-a u obliku novog *Europskog dogovora o razvoju*[19]*(Zajednička izjava o novome Europskom dogovoru o razvoju – Naš svijet, naše dostojanstvo, naša budućnost, Bruxelles, 2017.).* Tim novim strateškim dokumentom EU nudi dugoročnu zajedničku viziju svoje razvojne politike, usklađenu s ostalim vanjskopolitičkim strateškim dokumentima, naročito s Globalnom strategijom za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije[20](Zajednička vizija, zajedničko djelovanje: Jača Europa – Globalna strategija za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije, Bruxelles, 2016.). Dogovorom o razvoju EU će na snažniji i djelotvorniji način ponuditi odgovore na složena pitanja globalne sigurnosti, kao i rješavanja korijenskih uzroka nestabilnosti. Glavni prioriteti utvrđeni Europskim dogovorom o razvoju usmjereni su na ljude (razvoj čovjeka i njegovo dostojanstvo), planet (zaštita okoliša i prirodnih resursa), napredak (uključiv i održiv rast i zapošljavanje) i mir (mirna i uključiva društva, ljudska prava i pravna država). Navedeni prioriteti provodit će se u snažnom partnerstvu, kako unutar EU-a tako i s globalnim partnerima.

Spomenuta provedbena načela sastavni su dio financijske perspektive Europske unije za razdoblje od 2014. do 2020. godine[21](Uredba Vijeća br. 1311/2013 od 2. prosinca 2013. kojom se utvrđuje Višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014. – 2020.). Za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć ključno je vanjskopolitičko proračunsko *Poglavlje 4. EU kao globalni igrač,* koje, između ostaloga, obuhvaća financijske instrumente[22](Poglavlje 4. Proračuna EU-a obuhvaća sedam instrumenata vanjskog djelovanja EU-a koji u manjoj ili većoj mjeri imaju razvojni karakter.) poput Instrumenta za razvojnu suradnju (IRS)[23](Uredba (EU-a) br. 233/2014 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. godine o osnivanju financijskog instrumenta za razvojnu suradnju za razdoblje 2014. – 2020. godine) ili Instrumenta za stabilnost (IzS)[24](Uredba (EU-a) br. 230/2014 Europskoga parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. godine o osnivanju instrumenta kojim se doprinosi stabilnosti i miru) i čiji se iznos u 80%-tnom omjeru bilježi kao službena razvojna pomoć. Pritom je za razvojnu suradnju važan i izvanproračunski Europski razvojni fond (ERF)[25](Unutarnji sporazum između predstavnika vlada država članica Europske unije, sastavljenih u okviru Vijeća, o financiranju pomoći Europske unije u sklopu višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. do 2020., u skladu s Partnerskim sporazumom AKP-EU, te o raspodjeli financijske pomoći prekomorskim državama i teritorijima na koje se primjenjuje dio četiri Ugovora o djelovanju Europske unije, 6. kolovoza 2013.) kao provedbeni instrument Sporazuma iz Cotonoua[26](Partnerski sporazum između članica Afričke, karipske i pacifičke skupine država s jedne strane i Europske zajednice i njenih država članica s druge strane, Cotonou, 2000.), koji je Europska unija potpisala sa 78 zemalja u razvoju iz Afrike, Kariba i Pacifika. Republika Hrvatska od 2017. godine ima obvezu uplaćivanja sredstava u ERF. Sporazum iz Cotonoua istječe 2020. godine i unutar Europske unije već su započeti pregovori oko budućnosti, oblika i okvira suradnje s navedenim zemljama.

Vezano za humanitarnu dimenziju, također se teži kvalitativnom i kvantitativnom unaprjeđenju odgovora na krize i prirodne katastrofe, odnosno što većem stupnju učinkovitosti pružene pomoći. Potiče se koordiniranost pristupa EU-a i država članica kao i ostalih vodećih globalnih humanitarnih aktera, posebice UN-a. Donatorska zajednica usmjerena je na aktivnosti umanjenja rizika za nastajanje kriza i katastrofa, jačanja pripravnosti i otpornosti[27](Zaključci Vijeća o EU-ovom pristupu otpornosti, Bruxelles, 2013.) država na krize, izgradnju i jačanje lokalnih kapaciteta za smanjenje rizika nastajanja kriza, odnosno za sprječavanje kriza te na povezivanje humanitarne pomoći, obnove i razvoja. Granica između

humanitarne i razvojne pomoći sve je tanja, točnije, uspješnost razvojne suradnje u sve se većoj mjeri povezuje s kontinuiranim nadovezivanjem na humanitarne aktivnosti[28](Europski dogovor o humanitarnoj pomoći, Bruxelles, 2008.). Pritom, novi pristup u provedbi humanitarnih politika uključuje i neizbježan politički dijalog.

Pristupanjem Europskoj uniji 2013. godine, Republika Hrvatska je preuzela cjelokupni strateški i zakonodavni okvir EU-a u području politike razvojne suradnje i humanitarne pomoći, kao i njegove međunarodne obveze. Republika Hrvatska će, iznošenjem nacionalnih stajališta i promicanjem vlastitih prioriteta, znanja i iskustava, nastaviti doprinositi u pregovorima o strateškom okviru EU-a. Izdvajanjima za proračun EU-a kao i za izvanproračunski Europski razvojni fond Republika Hrvatska sudjeluje u proračunskom punjenju financijskih instrumenata i jedan od zadataka nacionalne razvojne politike je potaknuti institucionalni i izvaninstitucionalni sektor (posebice civilno društvo i privatni sektor) na njihovo korištenje.

2.3. Republika Hrvatska – osvrt na strateški, institucionalni i zakonodavni okvir

U novom tisućljeću Republika Hrvatska je nastavila proces poslijeratne obnove, izgradnje mira, izgradnje države, demokratske tranzicije i preuzimanja značajnije uloge u globalnim međunarodnim odnosima. Republika Hrvatska je u razdoblju od 2008. do 2009. godine bila nestalna članica u Vijeću sigurnosti UN-a, a u nekoliko navrata i članica Gospodarskog i socijalnog vijeća (ECOSOC) i Komisije za izgradnju mira, te je trenutačno članica Vijeća za ljudska prava UN-a za razdoblje od 2017. do 2019. godine. Godine 2009. pridružila se NATO-u, a 2013. postala 28. država članica EU-a. Od 2008. godine, još u ulozi zemlje primateljice međunarodne razvojne pomoći, Republika Hrvatska je počela ugrađivati razvojnu politiku u instrumentarij vanjske politike. Zakonom o razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći inozemstvu iz 2008. godine, Republika Hrvatska je po prvi put zakonski uredila područje međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći te je utvrdila načela provedbe, ciljeve, međuinstitucionalnu suradnju i financiranje razvojne suradnje. U sklopu provedbe reformi za članstvo u EU, krajem 2008. godine, u okviru Ministarstva vanjskih i europskih poslova osnovana je prva ustrojstvena jedinica za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć koja je pripremila prvu Nacionalnu strategiju razvojne suradnje Republike Hrvatske za razdoblje od 2009. do 2014. godine.

Pristupanjem Europskoj uniji Republika Hrvatska je utvrdila svoj položaj u međunarodnoj zajednici te je gospodarskim razvojem prerasla iz primateljice u isključivu davateljicu razvojne suradnje i humanitarne pomoći[29](Republika Hrvatska je 2011. godine istupila iz popisa primateljica razvojne pomoći koji vodi Odbor za razvojnu pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj.). Spomenutim strateškim i zakonodavnim aktima utvrđena je kvalitetna i sveobuhvatna podloga za stvaranje, razvijanje i promicanje međunarodne razvojne politike, ali i međunarodno pozicioniranje kao razmjerno malog, ali osobitog i usmjerenog donatora-partnera.

Institucionalno, Vlada Republike Hrvatske, kao glavno političko tijelo za područje međunarodne razvojne suradnje, na prijedlog Ministarstva vanjskih i europskih poslova donosi Provedbene programe Nacionalne strategije, u kojima su na nacionalnoj razini okupljeni svi razvojni projekti koje tijela državne uprave planiraju provesti u određenom vremenskom razdoblju. O provedbi planiranih razvojnih projekata izvještava se godišnjim Izvješćima o provedbi Nacionalne strategije, koja se usvajaju u Hrvatskome saboru. Kao koordinator međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći na nacionalnoj razini, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova je zaduženo za koordinaciju izrade Provedbenih programa i Izvješća o provedbi. Jednako tako, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova koordinira rad Međuresorne radne skupine za razvojnu suradnju i humanitarnu pomoć, kojom predsjeda ministar/ministrica vanjskih i europskih poslova, a članovi su dužnosnici iz dotičnih tijela državne uprave, predstavnici javnog sektora, civilnog društva, privatnog sektora i akademske zajednice. Svrha Međuresorne radne skupine je utvrditi okvir razvojne politike sukladno međunarodnim trendovima, osigurati usklađenost razvojne politike na nacionalnoj razini i predlagati smjernice za jačanje djelotvornosti projekata razvojne suradnje.

3. PREDNOSTI HRVATSKE POLITIKE RAZVOJNE SURADNJE I HUMANITARNE POMOĆI

3.1. Iskustva ratne i poslijeratne demokratske tranzicije

Republika Hrvatska u globalnoj razvojnoj zajednici jest razmjerno malen donator koji se brojkama službene razvojne pomoći nije u stanju mjeriti s velikim globalnim davateljima pomoći. Međutim, vlastita iskustva tranzicije iz rata u mir jedinstvena su u globalnoj razvojnoj zajednici i svakako čine komparativnu prednost u ovoj niši, za kojom postoji neprestana potreba među zemljama koje se suočavaju sa sukobom, njegovim uzrocima i posljedicama.

Spomenuta iskustva Republici Hrvatskoj nisu samo dala prednost u njihovoj praktičnoj primjeni nego i u drukčijem promišljanju razvojne i humanitarne politike, onom iz perspektive primatelja pomoći. Tijekom Domovinskog rata Republika Hrvatska je bila suočena s ratnim razaranjima, humanitarnom krizom, zbrinjavanjem izbjeglica i prognanika, dok je po okončanju rata uspješno provela proces mirne reintegracije i obnove razrušenih objekata te iskusila izazove poslijeratne tranzicije. U tim okolnostima Republika Hrvatska je imala priliku na vlastitom slučaju pojmiti značenje i